

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในปัจจุบันทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ชี้ให้เห็นว่า อนาคตของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะพัฒนา ด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น อุตสาหกรรมขนาดย่อม อุตสาหกรรมท้องถิ่น และงานอาชีพอิสระ มีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เพราะว่าลักษณะการผลิตของอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่ มักเป็นการผลิตแบบใช้ทุนมากกว่าแรงงาน ได้มีการคาดคะเนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เมื่อ สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ว่าจะมีผู้ว่างงานถึง 1,860,882 คิดเป็น ร้อยละ 5.65 ของแรงงานทั้งหมด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2532)

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงมีความสำคัญเพราะเป็นการจัดการศึกษาในระดับ กลาง สำหรับพัฒนากำลังคนและแรงงานของประเทศให้มีคุณภาพ เพื่อที่จะรองรับการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 32 กล่าวว่า "การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม" (แผนการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2520, 2520)

การศึกษาระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษา ตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นพึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่ม วิชาการและวิชาชีพตามความถนัด และความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้ เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่จะยึด เป็นอาชีพต่อไป (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520, 2520)

จากแนวนโยบายของรัฐบาลในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 จะเห็นได้ว่าการมัธยมศึกษาเน้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน จะเห็นได้จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้มีหลักการระบุไว้ว่า

เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษากว้างขวาง อันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาชีพตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่ทางโรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาคือ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชาอาชีพจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการ เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการได้

(กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2521)

การจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานอีกฝ่ายหนึ่ง บุคลากรทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายและหลักการของหลักสูตร ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น การที่โรงเรียนจะดำเนินการได้สำเร็จ ก็ต้องขึ้นอยู่กับการบริหาร และการจัดหลักสูตรเป็นสำคัญ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ถือว่าเป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะสามารถดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีของสังคมไทยและประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตได้ตามสมควร

โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ประกอบด้วยกลุ่มวิชาต่าง ๆ 5 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มภาษา กลุ่มคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มการงานและอาชีพ ซึ่งในกลุ่มวิชานี้ประกอบไปด้วย วิชาการงานซึ่งเป็นวิชาบังคับ และวิชาอาชีพเป็นวิชาเลือก เนื่องจากเกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดไว้ข้อหนึ่งว่า ผู้เรียนต้องได้หน่วยการเรียนไม่ต่ำกว่า 85 หน่วยการเรียน โดยเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2521)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าวิชาอาชีพเป็นวิชาหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ของกรมสามัญศึกษา หน่วยงานศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 (2526) พบว่า การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ร้อยละ 56.40 การใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ โรงเรียนจัดส่งนักเรียนไปฝึกงานน้อยมาก เพียง ร้อยละ 18.00

จากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกรมสามัญศึกษา กองแผนงาน (2528) พบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรดังนี้คือ

ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจความต้องการของหลักสูตร ไม่เข้าใจเรื่องจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่ยอม เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของหลักสูตร โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของหลักสูตรในเรื่องการเปิดสอนวิชาชีพได้ ขาดสถานฝึกงานอาชีพ สถานประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ และค่าใช้จ่ายสูง การจัดแผนการเรียน โรงเรียนจัดแผนการเรียนสนองความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนได้ไม่มากนัก โรงเรียนยังไม่จัดเปิดสอนวิชาชีพ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียนยังไม่จัดส่งนักเรียนออกไปฝึกงานตามสถานประกอบการ โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน โรงเรียนมีครูขาด เกินในบางหมวดวิชาและขาดครูที่มีความรู้เฉพาะ เช่น ครูวัดผล ครูแนะแนว ครูสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ เนื้อหาในหลักสูตรกว้างและมีมาก แต่เวลาสำหรับจัดกิจกรรมมีน้อย โรงเรียนขาดคู่มือและเอกสารที่จัดซื้อ ครูยังไม่เข้าใจระเบียบวิธีประเมินผลตามหลักสูตรใหม่

กรมสามัญศึกษา หน่วยงานศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 (2529) ได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ห้องวิชาการและอาชีพ ภาคปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุงการให้บริการแก่ชุมชน ในด้านความรู้ทางวิชาอาชีพยังจัดทำได้น้อยมาก

กมล สุดประเสริฐ (2530) กล่าวว่า จากสภาพการจัดการศึกษาวิชาชีพใน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ายังไม่บรรลุตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ ตลอดจนวิธีการสอนและวัดผล โรงเรียนขาด ความพร้อมบุคลากรด้านวิชาชีพ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ยังคงเป็นการเรียนต่อใน ระดับสูง ครูจำนวนมิใช่น้อยคิดว่าวิชาการงานพื้นฐานอาชีพไม่สำคัญ นักเรียนขาดการฝึกปฏิบัติ จริง ครูแนะแนวไม่สนใจการแนะแนวอาชีพ สนใจแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ

นิรมล ธรรมอานวยสุข (2531) วิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามีญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การเปิดสอนวิชาอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น บุคลากรด้านแนะแนวบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนว ความรู้พื้นฐาน ของนักเรียนแตกต่างกัน วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และสถานที่ที่ใช้สอน ฝึกลงคับแคบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อปีการศึกษา 2530 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 1,715 โรงเรียน จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา สังคมศึกษา สุขศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาการงาน (ดูแล รักษาบ้าน) ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งประเทศ เกือบทุกวิชาอยู่ในระดับสูง กว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเพียงเล็กน้อย ยกเว้นวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำ คิดเป็น ร้อยละ 47.24 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มวิชานี้ยังอยู่ในระดับต่ำ ควรได้รับการ ปรับปรุงคุณภาพของผลการเรียนของนักเรียน ให้สูงขึ้น

กรมวิชาการ (2532) จากการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมทั้งประเทศ ในปีการศึกษา 2527-2529 อยู่ใน ระดับที่น่าพอใจ แต่ควรจะได้มีการปรับปรุงคุณลักษณะในด้านความรู้ความคิด ในวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย วิทยาศาสตร์ และพื้นฐานอาชีพ

จากข้อมูล และสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดสอนวิชาอาชีพยังมี ปัญหาอยู่ ดังนั้น คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) จึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ไว้ชัดเจนว่า

" เร่งรัดการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการทางการศึกษาในการพัฒนาบุคคล และให้สัมพันธ์กับการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาชนบทของประเทศ" จากนโยบายดังกล่าว กรมสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายการบริหารและพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2530 โดยเร่งรัดพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน เพื่อสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพให้แก่นักเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติในด้านการงานและอาชีพ เร่งปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการทำงานและพึ่งตนเองได้

กรมสามัญศึกษา (2531) ได้ประกาศความเชื่อและแนวทางในการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในจุดเน้น ข้อ 2 กล่าวว่า มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียนตามสภาพ เวลา กำลัง และความสามารถ โดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์ หรือรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระตามความเหมาะสม โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานที่ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ปฏิบัติคือผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาวิชาอาชีพเป็นอย่างดี และต้องปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงจะทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบาย ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และตรงตามความต้องการของท้องถิ่นได้

เขตการศึกษา 5 ประกอบด้วย จังหวัด กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี มีประชากรประมาณ 3,064,563 คน มีพื้นที่ประมาณ 43,088.1 ตารางกิโลเมตร (สัมฤทธิ์ มิวงศ์อุโฆษ, 2530) การประกอบอาชีพของประชากรในเขตการศึกษานี้มีหลากหลาย เช่น การเกษตรกรรม มีการทำนา ทำพืชไร่ สวนผลไม้ สวนผัก และไม้ดอก (สัมฤทธิ์ มิวงศ์อุโฆษ, 2530) นอกจากนั้นแล้วบางจังหวัด เช่น เพชรบุรี ยังเป็นที่ตั้งของโครงการจัดพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ เช่น โครงการจัดพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ในท้องที่อำเภอชะอำ อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี (สมุดเพชรบุรี, 2525)

ทางด้านการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ได้รับนโยบายจากกรมสามัญศึกษา ให้จัดทำโครงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โครงการผลิตสื่อเพื่อพัฒนาอาชีพ ในปีงบประมาณ 2533

จากงานวิจัย และสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยพบว่า การจัดการวิชาชีพ ซึ่งเป็นวิชาเลือกของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 5 นั้น นำศึกษาค้นคว้ากับไม่มีผู้ใดทำการวิจัยไว้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การจัดการวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการวิชาชีพให้ตรงตามวัตถุประสงค์และนโยบาย ในการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ให้สนองความต้องการความถนัดของผู้เรียน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คือไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
2. เพื่อศึกษามัธยมศึกษาการจัดการวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ในปีการศึกษา 2532 จำนวน 113 โรงเรียน โดยจำแนกศึกษาตามขนาดของโรงเรียน เป็น 4 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
- 1.3 ครูแนะแนว
- 1.4 ครูสอนวิชาชีพ

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิธีการจัดวิชาอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การเตรียมการการจัดวิชาอาชีพ ประกอบด้วย

- 2.1.1 การจัดแผนการเรียน
- 2.1.2 การจัดครูเข้าสอน
- 2.1.3 การจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร
- 2.1.4 การจัดเตรียมสื่อการสอน
- 2.1.5 การจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน
- 2.1.6 การจัดเตรียมบริการแนะแนว
- 2.1.7 การจัดเตรียมการวัดผลและประเมินผล

2.2 การดำเนินการจัดวิชาอาชีพ ประกอบด้วย

- 2.2.1 การจัดการเรียนการสอน
- 2.2.2 การใช้สื่อการสอน
- 2.2.3 การใช้สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน
- 2.2.4 การวัดผลและประเมินผล
- 2.2.5 การจัดบริการแนะแนว
- 2.2.6 การนิเทศและติดตามผล

2.3 การติดตามประเมินผลการจัดวิชาอาชีพ ประกอบด้วย

- 2.3.1 การติดตามประเมินผลขั้นการเตรียมการจัดวิชาอาชีพ
- 2.3.2 การติดตามประเมินผลขั้นการดำเนินการจัดวิชาอาชีพ

2.4 ปัญหาการจัดวิชาอาชีพ ประกอบด้วย

- 2.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการจัดวิชาอาชีพ
- 2.4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดวิชาอาชีพ
- 2.4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการจัดวิชาอาชีพ

คำถามเพื่อการวิจัย

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 มีวิธีการจัดสอนวิชาอาชีพอย่างไร ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 มีปัญหาอะไรบ้างในการจัดวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ในการวางแผนเตรียมการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง) ในปี พ.ศ. 2533
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ในการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะในด้านการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง) ในวิชากลุ่มการงานและอาชีพ ในเขตการศึกษา 5 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดวิชาอาชีพ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการจัดวิชาอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการจัดวิชาอาชีพ การดำเนินการจัดสอนวิชาอาชีพ และการติดตามประเมินการจัดวิชาอาชีพ

แผนการเรียน หมายถึง วิชาเลือกอาชีพที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนเลือก

วิชาอาชีพ หมายถึง รายวิชาที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มการงานและอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 2,500 คน ขึ้นไป

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 1,500 - 2,499 คน ขึ้นไป

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 500 - 1,499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ

ครูแนะแนว หมายถึง หัวหน้าฝ่ายแนะแนว ผู้ทำหน้าที่จัดบริการแนะแนว ในโรงเรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาอาชีพ

ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดวิชาอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการจัด และปัญหาในการจัดวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 113 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 67 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 24 โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 20 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

จำนวน 2. โรงเรียน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล คือ

1. ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่		
จำนวนโรงเรียนละ 1 คน	รวม	113 คน
2. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	จำนวนโรงเรียนละ	
1 คน	รวม	113 คน
3. ครูแนะแนว	จำนวนโรงเรียนละ 1 คน	รวมทั้งสิ้น 113 คน
4. ครูสอนวิชาอาชีพ		รวมทั้งสิ้น 400 คน
	รวมจำนวนประชากรผู้ให้ข้อมูล	739 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

และแบบปลายเปิด (Open Ended) แยกออกเป็น 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผลการจัดวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล การจัดวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

- ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตาม ประเมินผลการจัดวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด
- ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล การจัดวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด
- ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว มี 3 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด
- ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตาม ประเมินผลการจัดบริการแนะแนววิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด
- ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาในการเตรียมการ การดำเนินการและการ ติดตามประเมินผล การจัดบริการแนะแนววิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด
- ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนวิชาอาชีพ มี 3 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด
- ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตาม ประเมินผลการจัดวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด
- ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหา ในการเตรียมการ การดำเนินการและการ ติดตามประเมินผลการจัดวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่จะใช้รวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการดังนี้

- 3.1 ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรวิชาอาชีพ คำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
- 3.3 สร้างเครื่องมือฉบับร่างทั้ง 4 ฉบับ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจสอบความสมบูรณ์ และความตรง (Content Validity) ของเครื่องมือ
- 3.4 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3.5 นำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มประชากรต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 5 เพื่อขอให้ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 5 มีหนังสือขอความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร
- 4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำจากศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 5 ไปยังโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มประชากร พร้อมทั้งรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และใช้บริการทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ คำร้อยละ
- 5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดวิชาอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ
- 5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดวิชาอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ

6. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดวิชาอาชีพตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นำเสนอในรูปแบบตาราง
ประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดวิชาอาชีพ
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นำเสนอ
ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก